

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roma Sancta sive Benedicti XIII. Pontificis Maximi &
Eminentissimorum & Reverendissimorum S. R. E.
Cardinalium Viva Virtutum Imago Æri & literis in
perennaturam Virtutum memoriam incisa**

Conlin, Johann Rudolph

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXXVI

VD18 10209328

No. XXIV. Augustinus Cvsanus Mediolanensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72633)

No. XXIV.

AUGUSTINUS CUSANVS MEDIO-
LANENSIS.

AUGUSTINUS titul. S. Mariæ de Populo Cardinalis Cusanus Mediolanensis, Episcopus Papiensis, natus est in nobilissimâ Mediolanensium urbe (ubi Cusanorum nomen inclytum viget) Anno MDCLV. XX. Octobris. Eum Urbs Mediolanensis, Lutetiæ, Venetiæ, & Caput Orbis Roma sibi vindicant, cum ubivis suæ sedem fixerit sapientiæ. Primò omnium in Urbe Mediolanensi altioribus scientiis imbutus, in Oratoriâ certè admirandos progressus fecit; & quàm ponderosus in verbis, tam in persuadendo efficax, quaquaversus perorandum, existeret. Noverit se in ea urbe progenitum, ubi Divus Augustinus Magnum illud Ecclesiæ lumen, Rhetoricam publicè docuit, quem imitandum sibi proposuit, cujus videlicet nomen, spe oppidò Magnâ, gereret. Ante mentis oculos habuerit Borromæos, Odeschalcos, Scottos, ut iis Junctus quartâ Purpurâ Patriam Mediolanum eadem ætate condecoraret. Sit Mediolanum incolarum numerositate clarissimum, ita ut non infra ducena & quinquaginta incolarum millia intra amplissimorum moenium ambitum plerumque contineantur; Sed tot centena millia, quibus Spiritum Mediolanum dedit, Sacrorum horum Antistitum curâ, cœlis vivunt. Vocetur Mediolanum armorum bellicorum officina, totâ Europâ longè pulcherrima; Sed *Galeam fidei & Clypeum salutis* Sacri hi Heroes Christianis bellatoribus distribuunt. Surgat horrendis molibus castellum firmissimum, cui simile per Europam vix invenias; Sed Arx longè fortissima sunt sacri hi Principes, qui suis assylum & incolunitatem civibus præstant. Numerentur eâ in urbe ducenæ & viginti sacræ ædes, quas inter sex & nonaginta insignes parœcias reperies; Tot templis sacra Mystra ne desit, Sacrorum suorum Antistitum sedulissima cura efficit; Basilicam Mediolanensem totus obstupescat Orbis, cui sumptuosissimæ Ædi exâdificandæ, Galeazzo Gualdone teste, ferme trecenteni anni ab Anno 1386. ad annum 1666. insumebantur, octuaginta millionibus, & sexies centenis supra triginta sex Scutorum Romanorum millibus expensis; sed Magnificentissimis ædibus majus pretium superaddit Sacrorum horum Antistitum Pietatis Aurum. Sit Mediolanum Emporium totius Italiæ longè celebratissimum, tantâ mercatorum, opificum & propalarum copiâ refertum, ut dudum in proverbium abierit, *Mediolani ruinis Italianam crescere posse universam*; Sed cum Christum, Sacra his Mystris in eam curam unicè incumbentibus, lucrifacit, thesauro utique ditatur, omnibus divitiis longè anteposendo. Æneum Serpentem, in signum salutis à Moysè erectum, Mediolanum hodie dum exhibeat; Eadem Urbs suæ Procuratores salutis vidit Ambrosios, Carolos Borromæos, quatuor summos Pontifices, ex eâ procreatos, triginta quinque Episcopos Sanctorum factis illatos; & hodie dum videt Cusanos, Odeschalcos, Borromæos,

Q

SCO

Scotos, pro Patriæ salute invigilantes. Verùm ad Augustinum Cufanum redeundo, satis constat, eum Romam delatum, cum in Capellâ Pontificia coram Sanctissimo Patre, & Sacro Purpuratorum Collegio publicè Anno 1704. 3. Decembris peroraret, tam insignem plausum retulisse ab omnibus, in facundum ejus os quasi defixis, quantum ante eum pauci alii. Thematis propositi Ratio in eo versabatur, ut doceret, non in Principibus & filiis hominum spem reponendam, utpote quorum virtus fragilis, favor incertus, status mutabilis esset; sed ad Deum unicè recurrendum, qui cunctis fidelis, dare possit idem, quod velit. Ergo tam insigni Vir facundiâ, Apostolicus Nuntius ad Venetos Anno 1706. amandabatur: licet suavissimis moribus, & dignissimis Viro Principe dotibus, se Venetis brevè commendâset, ita ut ejus Nuntiaturam exoptarent quàm maximè diuturnam; attamen graviores Sacræ Reipublicæ necessitates eum in Galliam ocysu vocabant, ut ad pacem inter Maximos Europæ Principes restituendam, omnes nervos intenderet; sed Martis truculenta feritas, quæ tunc vel maximè funera per Hispaniam, Italiam, & Belgium miscebat, pacis consiliis omnino obstetit. Enimverò Maximus hic Nuntius eo Anno Galliam nanciscebatur, inter suorum funera ut plurimum gementem. Nunquam tot, tamque cruentas undas, Iberus, Padus, & Scaldis volvere visi. In Hispania conjunctus Gallorum & Hispanorum exercitus, octo suorum millibus amissis, obsidionem Urbis Barcinonensis solvere cogebatur, victore Germano usque ad Mantuæ Carpetanorum mœnia progresso. In Belgio Marleburgius Anglus ad Judoignam tam insignem victoriam à Villaregio extorserat, ut caëlorum Gallorum sex millia, vulneratorum totidem, captorum V. millia numerarentur: totâ Brabantiâ, & magna parte Flandriæ exeundum esset. Ad Augustam Taurinorum Dux Sabaudiaë Victor Amadæus, & Germani fulmen Jovis Eugenius lectissimum Gallorum exercitum, triginta millibus totâ illa expeditione amissis, penitus debellaverant. Quando ob eam cladem acceptam Gallia illud Ovid. fast. l. 4. v. 492. verè occinere poterat: nec Gener hoc nobis More paranDV's erat. Verùm instituti mei ratio neutiquam est, gravissimum illud bellum longiùs profectui; nec tamen præter rem aliquid dixisse videbor, cum hinc duo Nuntio Pontificio Cufano evenire visa. Primùm statim postea in pacis consilia magis, magisque incubuit, & omnem, quâ valebat, artem pro eâ procurandâ adhibuit, seriò secum reputans, nunquam spem pacis majorem affulgere, quàm cum seriò bellum geritur. Deinde id sibi non parùm officere subverebatur, ne quantacunque integritate in hanc provinciam ingrederetur, satis fidei non inveniret; nam victoria Taurinensis Mediolanensem unâ Ducatum ad Germanos attrahebat, fato quodam Mediolani; quippe hanc urbem bis & quadragies obfessam, & tunc vigesimâ quartâ vice occupatam constat; fructu haud contemnendo in possessores redundante; nam viginti quatuor auri talenta quot annis Principis ærario inferuntur, præter gratuita donaria, quæ plerumque quadringenta Imperialium millia excedunt. Inde, inquam, Pontificio Nuntio metus succrevit, ne in aulâ Gallica minor fides homini Mediolanensi haberetur. Et habita est quàm maxima; Nam integritate viri probè perspectâ, nec in notâ sibi virtute hærens Galliaë Rex, eum Nuntium Pontificium perpetuò toleravit, nullo regiaë benevolentiaë in eum genere prætermisso, ut satis omnibus appareret, quòd intemerati Viri eximia virtus in causâ esset, ut ubi alii diffiderent, solus ipse Sacro Pontificii Nuntii Muneri omnia tribueret. Hinc huic Nuntio pene ad pacem usque Ultrajectinam subsistere in Galliis datum; non parùm solatii nactò, quod non ante suâ de provinciâ decederet, quàm Orbem pacatum videret; neque etiam tunc quidem discessisset, nisi Sacra Purpura induenda eum Romam evocâset. Eò honorificentius à Ludovico XIV. dimittebatur, qui nullas se unquam probi ministri partes in Augustino Cufano

no desiderâsse, datis ad Clementem XI. literis contestabatur. Cardinalitia eadem dignitas obtigerat Anno 1712. 18. Maij, septendecim tunc equidem unâ sacri Senatus Collegis creatis; ex variis etiam Nationibus assumebantur; nam Clementis XI. Sacrosanctum Oraculum tunc ita sonabat: *Intendimus ex omnibus Christianitatis Nationibus Cardinales, qui ad septuagenarium vestrum numerum complendam, in presens desunt, assumere, ut de iis, qui Personas Sanctorum Apostolorum representare debent, verè dici valeat, in omnem terram exiit sonus eorum.* Paulo post adjunxerat. *Curavimus seligere viros, sive Ecclesiarum sibi commissarum administratione, sive illustribus Legationibus, sive aliis Apostolica Sedis Ministeriis diu probatos.* Aliquo tempore ante Eminentissimum Purpuratum Papiæ Episcopus denominatus fuerat. Ea urbs longè vetustissima Ticino flumini adjacet, unde & Ticinum olim nuncupabatur. Habet Therotrophium muro cinctum, in quo Franciscus I. Galliarum rex victus in Cæsareanorum manus Anno 1525. devenerat. In eadem urbe Ditericum, ultimum Longobardorum Regem, à Carolo Magno captum constat. Sed feliciorum equidem Pastoralis probissimi hujus Antistitis curâ Paviam modò crediderim, quàm visa est esse, cum inter innumeras strages hostium ipsos etiam in vinculis Reges aspexit; quantum quidem plus est, in Arce animæ triumphum occinere, quàm terrestris monumenta victoriæ in mœnium ruderibus defigere. Anno 1714 16. Aprilis Eminentissimus Cusanus Bononiæ de Latere Legatus declarabatur. Non omiserat Maximus Pontifex meritissimi hujus viri præconia coram amplissimo Senatu in Consistorio Secreto tunc quidem Sacerrimo Ore proloqui. Verba sic habent: *Tandiu lapsus est tempus, ad quod Legationem Bononiensem demandavimus Dilecto Filio Nostro Laurentio S. R. E. Cardinali Cassano, qui eam pari cum justitiæ ac prudentiæ laude, immò etiam, ut accepimus, non sine aliquo valetudinis suæ incommodo sustinuit. Eidem propterea Legationi præscire modò intendimus Dilectum pariter Filium nostrum Augustinum, ejusdem S. R. E. Cardinalem Cusanum, de cujus fide, probatâque in præcipuis Apostolica sedis muneribus gerendis integritate plurimum in Domino confidimus.* Ex paucis hisce collige, qualia, quantâque pro Ecclesiâ Dei Vir Maximus præstiterit: summopere ardua negotia fuisse, quibus ille supportandis humeros plusquam Athlantæos supposuerit: Et quidem ardua quævis negotia ita exantlata fuisse, ut summæ Integritatis laudem ubivis retulerit: adeoque nihil superfuisse, quod in illo amplius requireretur. Paulo postea sub Chirurgorum manu graviter laborabat; verùm cœli provida cura ordinabat, ut inveniretur, qui felicissima sectione pretiosum Virum, pene deploratum Orthodoxo Orbi restitueret. Anno 1715. decedentibus S. R. E. Cardinalibus Bullionio & Estræo, ipse cum Sacri Collegii Purpurato Senatore Ptolomæo, veluti hiatum suppleturus uterque, Sacri Officii Congregationibus interesse cœpit. Anno 1720. inimica prædonum vis tam nobili animæ insidiabatur. Jam propè Papiam attigerat, cum illi ex insidiis improvise erumpunt, & uno velut impetu sclopos exonerant. Provida cœli cura intervenerat, ut ne destinatam metam attingerent. Inde strictis gladiis à fido Principis famulatio improborum conatibus obviam itum. Pugnatum est eo animo, qualis inter iniquos aggressores & se suâque strenuè defendentes esse solet; videlicet paucis utrimque cæsis aut vulneratis, in foedam illi fugam avertabantur. Ex toto illo tempore vigil cœli oculus hunc Principem semper servaverat, quo servato, esset, per quem multi alii, quos mitissimum hoc sydus fovet, unâ servarentur.

No.